

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 31. МАЈА 1891.

ГОД. XVI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 5.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извави за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свакда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

АНДРИЈА ФИЈАН НА БЕОГРАДСКОЈ ПОЗОРНИЦИ.

Чекали смо, док наш драги гост А. Фијан сврши све представе, које је изабрао за гостовање, па да онда и ми кажемо неколико речи, па ево дође то време. Фијан је излазио пред публику у овим улогама: „Гроф Есекс“, „Хамлет“, „Филип Дерблей“ у комаду „Љубав и понос“, „Отело“ и у „Чапи воде“ као Болинброк. Право је да рекнемо неколико речи о овом нашем госту, јер заслужује, да га као брата дочекамо лепо и да му доиста одамо ону хвалу, коју заслужује као глумац и уметник.

Фијан је леп човек и даровит уметник, надахнут божанским пламом за уметност. Висока стаса, а при том врло лепа појава на позорници. Глас му је јак, звучан, а при том врло симпатичан. Његов глас често прелази у певање, али тако, да утиче врло пријатно на слушаоца. Он сваку своју улогу проучава, промисли, па је тек онда изводи, по што је тако истудирао, да потпуно одговори замисли песниковој. Он се одликује творачком снагом, јер свакој својој улози зна да даје онај карактер и да је изведе онако, као што је то писац и замислио. Он је прави уметник, који се одликовао у свакој улози, коју је до сада играо. Глумац нам износи најјаснију слику свега оног, што је песник сложио. Па још кад се узме да је глумац такав уметник, као што је Фијан, каква тек онда мора да је лепа слика, коју је песник сложио, а он нам изнео. Волтер је при представљању свог једног комада рекао неком глумцу, који је најбоље играо у том комаду: „То

није моје, него ваше дело“! И заиста глумац може много да учини у комаду; јер шта би било од уметности без преставника њених? Само незналица мрзи на уметност. Па кад узмемо, да су представници те уметности људи пуни дара, духа и способности, као што је Фијан, онда се и уметност мора сваким даном пењати на све већи степен савршенства.

Фијан је играо до сада пет улога, играо је пет улога, које су заиста вредне таквог уметника, као што је он. Како је диван изгледао у њему јуначки, охоли, трагични Есекс; какав је красан био као сентиментални, замишљени, апатични Хамлет; како достојанствен беше као прости, добри и поштени Филип Дерблей; како страшен као љубоморни и зверски Отело, а како фини, углађен и окретан као политичар Болинброк! Све ове тако разноврсне улоге, све ове тако тешке улоге, све ове тако велике и заморне улоге, извео је Фијан дивно — уметнички. Та кад се сетимо само његовог Хамлета и сад смо очарани његовом игром. Ову тако тешку улогу извео нам је дивно. Код глумца се тражи осим унутрашњег дара и спољашњи, па да би нам могао извести идеале на позорници. Код Фијана у овој роли било је и једно и друго. Његова спољашњост, глас и изглед учинили су, да је Хамлета извео у савршеном облику. На њега се може са свим применити она изрека, што ју је Лесинг рекао: „Његовим гласом сваки стих добио је своје најјасније објашњење, свој потпуни коментар.“ Његов

Хамлет био је изврстан. Па његов Дербеј? У појединим сценама заиста је надмашио самога себе. Да напоменемо само једну сцену. Свршетак трећег чина, кад Клара, његова жена, тера војводкињу и позива војводу да води своју жену, ако не ће да је истера, а војвода обраћа се на Дербеја за задовољење, — Фијан је ту тако изврстан био, да смо били очарани.

Она моментана изненада а у исто време и жудња за осветом војводи, све то у једном тренутку тако се очито на њему огледало, да је заиста заслужио оно признање, којим га је публика после те сцене бурно поздравила, изазвавши га и клишајући му: „Живео!“ — Па „Отело“ Фијанов! Они степени осећања: љубави, презрења, освете и мржње, прелази из извесности у неизвесност на распаљивања злобног и подлог Јага, па на послетку и извршење саме освете над јадном и невином Дездемоном, све те сцене извео је Фијан са таком промишљеностју, његова је игра била пропраћена таквим кретањима природним, да заиста видесмо зверског принца Отела, који заведен сплеткама Јаговим, мишљаше само на освету и необуздан природом својом изврши мрско и гадно деко. И у тој улози видесмо га као уметника!

Мислимо, да није ни потребно оволико хвалити оно, што само по себи заслужује хвалу. Ко је једном само гледао Фијана, тај се мора сложити са нашим мишљењем. Његова игра уметничка морала је задовољити свакога гледаоца, који га је гледао, и његова игра оставила је на сваког упечатак, који ће дugo трајати.

На завршетку овог погледа, вели „Народни Дневник“, желимо Фијану срећан пут и хвала му што је дошао, те смо имали прилике да, гледајући га са осталим нашим одличним снагама, уживамо неколико вечери у његовој игри а и у игри наших чланова, који су се трудили, да не изостану према својој способности иза драгог нам госта. Фијан може заиста би

ти уверен, да је оставио врло пријатну успомену на све, који га гледаху, па не-ка се сећа често Београда, где је провео неколико лепих дана, а и публика ће се њега сећати често и поштовати га као глумца-уметника.

О Фијану, као Есексу, пише С. Аврамовић у „Одјеку“ овако: „Осамнаести век на своме последњем дисају оставил је у германској литератури кличу новог живота, која је требала да се развије даље, јер се осећаше неодољива потреба, да класичарској књижевности треба улiti животворнијег сока, и да прошли период немачке књижевности, засноване револуционарним делањем Гета и Шилера треба реновирати. не би ли се слаби имитативни књижевни покушаји освежили, и из хаоса нејасне апстракције винули у сфере чистог идеализма, тежећи јединству појезије и живота. И збиља, као оличен представник поменутих тежња, не само у Германији, но и у осталим европским земљама, јавља се тако звана школа романтичара, која је у почетку имала и сувише племените намере, али којима, на жалост, не достајаше фактичне моћи, да их и оствари. И тако се романтика брзо обрте у литерарну реакцију, јер не умеде ништа боље но да се вине у тмину средњег века, тежећи да оваплоти средњевековни религијско-мистички и витешки правац, разумевајући, да ту лежи некакво имагинарно спасносно јединство живота, вештине, вере и државе!“

Реакција, која настаде у Немачкој после пожунског мира, и гвоздене стеге синога Бонапарте, за тим страшне посљедице злогласног бечког конгреса од 1815. год, који је створио свету алијансију, и легитимирао апсолутизам европских династа, за кога цареваше Метерници, Тајерани и други, — све то беше врло повољан квасац за напредовање тако зване романтичке школе, која и на пољу литературном секундираше политичним мрачњацима, и после у залуд проливене потоцима народне крви на олтар народне слободе.

Па ипак пробуђена свест народна у Германији стала је брзо на браник политичким и романтичким мрачњацима, те се литература почела упућивати правом стазом напредовања и еманципације од мистицизма, иројских идеала, и аскетизма, чemu се има захвалити оној групи књижевника, који се трудише, да естетички укус прошире, и да, популаришући идеју лепоте, створе услове за њено свестрано познавање и разумевање. *Берне* и *Харне*

беху у томе послу углед познијој групи немачких књижевника, познатој под име ном „Junges Deutschland“, која је гајила наде, да препороди германску литературу и створи нову еру, организује нов правац! Па ипак она не оде ни стопе даље од својих учитеља, већ како вели један литерарни историк, ти некадашњи револуционари постадоше доцније честити дворски саветници!

(Свршиће се.)

Л И С Т И Т И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

(Дружина српног народног позоришта), свршивши своје представе у Панчеву, дошла је 19. априла о. г. у Митровицу, где је отпочела рад свој други дан Ускреа, и тамо се бавила до 12. јуна о. г. Тога дана отпуковала је дружина у Руму и 15. јуна давала је тамо прву представу. У Митровици је било свега 30 представа, које су донеле нешто мало сувишка. У последње две представе ступио је на позорницу Стеван Ђескашев, члан кр. мађарске опере у Будим-Пешти. Он је приказао сеоског лолу у комаду истога имена и играо је у „Радничкој побуни“, новом комаду, који је написао Е. Сиглигетија, а музику за исту зготовио Даворин Јенко. Митровчани су веома лепо примили и одликовали милог им госта, који им је прибавио ретко уметничко уживање добром игром својом и лепим певањем својим.

(Извештај месног одбора за „Српско народно позориште“ за време бављења позоришне дружење у Белој Цркви, од 2. јануара до 5. фебруара 1891.)

Прилак:

Од 1. пред. у прет.	„Курјак и Јагње,“	32·40
” 2. ” ” ”	„Она је луда,“	18·80
” 3. ” ван ” ”	„Зидање Раванице,“	111·35
” 4. ” У ” ”	„Наш пријатељ Некујев,“	49·80
” 5. ” ” ” ”	„Риђокоса,“	33·20
” 6. ” ” ” ”	„Разбојници,“	25·—
” 7. ” ван ” ” ” ”	„Краљ Вукашин,“	102·10
” 8. ” У ” ” ” ”	„Марија кћи пуковније,“	62·50
” 9. ” ” ” ” ” ”	„Близанци,“	43·20
” 10. ” ” ” ” ” ”	„Буњевка,“	63·20
” 11. ” ван ” ” ” ”	„Милош Обилић,“	113·60
” 12. ” У ” ” ” ”	„Лионски улак,“	32·80

Од 13. пред. у прет.	"Протекција," . . .	53·57
" 14. " " "	"Диран и Диран," . . .	28·—
" 15. " " "	"Краљ Лир," . . .	50·—
" 16. " ван "	"Сељак као мили- онар," . . .	146·40
" 17. " ван "	"Врачара," . . .	112·70
Од претплате на 12	представа . . .	787·—
	Свега фор. а. вр. 1865·62	
	<i>Издатак:</i>	
Дневни трошак представа	"Кујрак и јагње," . . .	24·80
" " " "	"Она је луда," . . .	24·80
" " " "	"Зидање Раванице," . . .	20·55
" " " "	"Наш пријатељ Не- књужев," . . .	24·80
" " " "	"Риђокоса," . . .	25·30
" " " "	"Разбојници," . . .	19·40
" " " "	"Краљ Вукашин," . . .	24·80
" " " "	"Марија кћи пуков- није," . . .	24·80
" " " "	"Близанци," . . .	24·80
" " " "	"Буњевка," . . .	19·90
" " " "	"Милош Обилић," . . .	10·40
" " " "	"Лионски улак," . . .	24·80
" " " "	"Протекција," . . .	24·80
" " " "	"Диран и Диран," . . .	19·40
" " " "	"Краљ Лир," . . .	25 30
" " " "	"Сељак као мили- онар," . . .	24·80
" " " "	"Врачара," . . .	25·70
Рачун од г. Томе Петровића	. . .	30·90
Сиротињској каси	. . .	6·—
Рачун од г. Николе Крестића и сина	. . .	7 02
Шаушал за биљеговину.	. . .	10·—
Рачун од г. Јоце Стефановића	. . .	28·88
Локална концесија	. . .	1·—
Рачун реквизитара	. . .	9·43
Рачун Паје Степића.	. . .	59·55
Плата дружини	. . .	1416·75
Путни трошак од Вршца овамо за особље	. . .	25·80

Дневница дружини 50.—
 Капара кочијашима за терет 15.—
 Прање гардеробског рубља 3·23
 Награде за дечије улоге 4.—
 За денеше и нек. реком. писама 180

Свега фор. а. вр. 2058·01
 Примак 1865 ф. 62 н.
 Издатак 2058 ф. 51 н.

Дефицит 195 ф. 86 н.

Овај главни рачун је у данашњој седници месног позоришног одбора прегледан, са дневником и прилозима испоређен и за свим вављан и исправан наћен.

Из седнице месног позоришног одбора у Белој Цркви 4. (16.) фебруара 1891. год.

Михајло Крестић, с. р. *Васа Стефановић*, с. р.
благајник председник мес. одбора.

Дим. В. Јоановић, с. р.
одборник

(*Извештај* панчевачког српског првеног пе-
вачког друштва, као представника месног позо-
ришног одбора о приходу и расходу српског
народног позоришта за време свога бављења у
Панчеву од 4. марта до 18. априла 1891. г.)

Приход.

Од претплате на 12 представа 1580.—
од ПРЕДСТАВА ВАН ПРЕТПЛАТЕ:

Март	10. „Протекција,“	—	—	103·53
„	12. „Лионски улак,“	—	—	99·30
„	17. „Вукашин,“	—	—	195·90
„	24. „Сабља Краљевића Марка,“ и „Милош у Латинима,“	—	—	124·26
„	25. „Распикућа,“	—	—	129·10
„	31. „Сеоска Лола,“	—	—	193.—
Април	7. „Врачара,“	—	—	158·62
„	8. „Милош Обилић.“ (за децу)	—	—	70·30
„	14. „Циганин,“	—	—	88·10

од ПРЕДСТАВА У ПРЕТИПЛАТИ:

Март	14. „Курјак и јагње,“	—	—	62·30
„	18. „Краљ Лир,“	—	—	71·11
„	20. „Она је луда.“ и „Из захвал- ности,“	—	—	55·20
„	22. „Париска сиротиња,“	—	—	99·21
„	24. „Дирац и Диран,“	—	—	44·40
„	29. „Чаша воде,“	—	—	45·96
Април	2. „Мехурићи,“	—	—	54·80
„	4. „Риђокоса,“	—	—	98.—
„	6. „Наш пријатељ Некљужев,“	—	—	57·80
„	9. „Лаворика и просијачки штап,“	—	—	45·60
„	11. „Баволове стене,“	—	—	62·20
„	16. „Буњевка,“	—	—	84·10

Свега фор. 3529·79

Од представе: „Сељак као милионар,“
као кориснице позоришне дружине 266·50

Свега фор. 3796·29

Расход.

РЕДОВНИ ТРОШКОВИ ОКО ПРЕДСТАВА:					
„Протекција,“	—	—	—	—	24·82
„Лионски улак,“	—	—	—	—	25·16
„Вукашин,“	—	—	—	—	25·16
„Сабља Краљевића Марка,“ и „Милош у Латинима,“	—	—	—	—	25·32
„Распикућа,“	—	—	—	—	27·32
„Сеоска Лола,“	—	—	—	—	24·92
„Врачара,“	—	—	—	—	26·82
„Милош Обилић,“	—	—	—	—	13·58
„Циганин,“	—	—	—	—	26·82
„Курјак и јагње,“	—	—	—	—	24·16
„Краљ Лир,“	—	—	—	—	24·66
„Она је луда“ и „Из захвалности,“	—	—	—	—	24·66
„Париска сиротиња,“	—	—	—	—	24·66
„Дирац и Диран,“	—	—	—	—	24·66
„Чаша воде,“	—	—	—	—	4·66
„Мехурићи,“	—	—	—	—	25·66
„Риђокоса,“	—	—	—	—	26·66
„Наш пријатељ Некљужев,“	—	—	—	—	24·66
„Лаворика и просијачки штап,“	—	—	—	—	24·66
„Баволове стене,“	—	—	—	—	24·66
„Буњевка,“	—	—	—	—	25·66
„Сељак као милионар,“	—	—	—	—	28·66

Свега фор. 548—

МЕСНИ ТРОШКОВИ БЛАГАЈНИКА:

3	рачуна гардеробара Фр. Козловића	16·80
2	фризера Б. Суботића	12·60
1	Фр. Бига	3·60
1	гвожђаре Браће Стефановића	4·51
1	М. Шоповић синова	32·93
1	лимара Ад. Геца	— 60
1	бравара Капамадије	1·05
2	књижаре Браће Јовановића	82·29
1	С. Милутиновић синова дрвара	6·10
1	Фр. Козловића за ситнице	17·17

ТРОШКОВИ УПРАВИТЕЉА:

Дневница дружини Ковин Панчево	—	50.—
Путни трошак Ковин-Панчево	—	135·56
Брзојави и поштарина	—	2·86
За употребљене улазнице	—	10·—
Награда деци за суделовање	—	4·—
За прање гардеробског рубља	—	3·93
Плата дружини за 42 дана	—	1750·—
Издат чист приход од кориснице г. Д.	—	

Ружићу — — — — — 237·84

Награда за достављање претплатних
карата, сазивање седница и т. д. — 6·—

Свега фор. 2925·84

Чист приход фор. 870·45
Панчево, 17. априла 1891.

Михајло Коко, с. р. *В. Боборон*, с. р.
перовођац председник.

Стојко Обрадовић, с. р.
благајник.

Издaje управа српског народног позоришта.